

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegraful este de döne ori pre septembra:
Duminică si Joi. — Prenumeratia se
face in Sabiu la espeditur'a foiei, pre așa la
c. r. post cu bani gata prin scrisori franceze,
adresate către espeditura. Pretul prenumeratii
pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 85.

ANULU XXII.

Sabiu in 27 Octombrie (8 Nov.) 1874.

Sabiu 26 Octobre.

Diurnalistică din capitală Ungariei se ocupă fără seriosu cu actul alegerei de Metropolit, seversitu înainte cu optu dile in biserică gr. or. din cetatea Sabiului.

Din fia-care siru se vede o iritație asupr'a alegerei si o nemultiamire, carea in colonele unoru foi cresc pâna la indignatiune asupr'a fia iertătui baronu Eötvös, carele a datu românilor o lege asia de liberale, cum este statutulu organicu.

Voindu cineva sa aléga din sgo-motulu celu mare unu intielesu vine la convingerea, ca alegerea combatuta de multimea organelor din capitala pôte fi o zelotipia a diurnalisticiei, care vrea a face pe publicu sa creda ca la spatele norului de pulvere radicatu de vuetulu diurnalelor este ceva ascunsu, ce noi cestilalti muritori inca nu trebuie sa scimă seu sa vedem.

Din căte scimă si vedem noii nu amu pututu observă in pôlele togei guvernamentalni nici o amenintare a pa-cei nôstre bisericesci. Ce face diurnalistică pre noi acést'a putieni ne a-face; nu vocea ei, ci faptele, cari au sa urmeze sunt pentru noi normative.

Acesta orientare ince nu vine din vreo afectiune către guvern, pentru ca noi avemu date ca elu si acum tiene putieni comptu de vocea nôstra; de alta parte ince ierasi este adeveratu ca déca esaminâmu faptele de vreo cătiva ani incoce si facem asemeneare cu cele seversite de guvern si de noi in cestioni natiunale bisericesci, nu avemu sa ne plangemu mai multu asupr'a guvernului de cătu asupr'a nôstr'a. Dara cu tóte aceste ni-mic'a nu ni aru fi mai nebivenit u-decătu unu conflictu, cum fu buna óra alu serbiloru, intre biserică nôstra si intre guvern, in care conflictu nu putem vedé nici unu bine.

Prevederile nôstre ne insuflau grigia inca din anii trecuti, de cându perduramu pre autorulu constitutiuei nôstre biser. si pre tarele aparatori alu ei. Că consecintia logica a fostu cau-tarea tuturor mijlocelor spre a ave pace in lainsrul bisericei si de aceea cu cea mai mare placere amu luat notitia, la acestu locu, de disparitiunea unoru contraste ce se aflu in archidiocesă nôstra.

Conlucrarea armonica aici in vétra provinciei nôstre bisericesci era chiamata a dâ tonulu pâcei in intréga biserică nôstra si a invalidă aspira-tiuni destinate de a transformă bise-rica in unu manunchiu politicu.

Ei bine, faptele ne dovedescu contrariulu, dupa o armonia simulata de o jumetate de anu, ne vedem inaintea unui viitoru nechiaru si ne-siguru, carele ne pôte trage si bise-rica in joculu celu neplacutu alu unoru lupte sterpe politice.

Din aceste motive nimenea nu pôte dorî mai multu decătu noi că sa pu-temu trece preste acestu incidentu, fară că elu sa aiba urmâri neplacute si biserică sa pôta caută nealterata de oper'a progresului; unică problema carea o sustiene in tóte vîcurile la inaltimaea missiunei sele.

Acést'a nu e numai o dorintia, ci este sperantia nutrita de noi si de toti cei ce voiescu pacea si liniscea bise-ricei, pre carea nu o amu aternatua nici odata neconditiunatu de persone, ci de principie, si pentru care pace si

linisce amu datu dovedi ca suntemu si atunci, cându din un'a seu alta parte se cauta calcarea seu delaturarea prin-cipieror justificate de dreptu si istoria. Salus reipublicae supralex esto a fostu, este si va fi devis'a nostra totudéun'a si in tóte impregiurările.

La casulu celu nedorit, cându adeca si dorintiele si sperantiele nôstre s'aru dovedi de realitate ilusorie, responsabilitatea morale si reale, pen-tru noi vorbesu faptele, nu pôte cadé asupr'a nôstr'a.

Cu tóte aceste si in atare casu-tristu nu vomu intardiá a intr'uní tóte puterile nôstre in giurulu santului standardu alu dreptătiei pre care e inscrisa legalitatea, spre a luptá pen-tru apararea autonomiei nôstre bisericesci, nu pentru-ca sa facem dintren's'a capitalu politicu de partida politica, ci pentru ai apará autoritatea spre binele si prosperarea credinciosilor ei. — Asia dara sa privighiâmu!

Sabiu 25. Octombrie 1874.
„Nulla dies sine linea.“ In unu tempu cum este celu presentu abia va fi vreunu poporu, care sa nu aiba de inregistratu pe fia care di căte unu momentu de óre care insemnata in analele sele. Asia si noi români din Austro-Ungaria.

Putienele puteri de care dispu-nemu nu ajungu spre a satisface re-erintie de a le considerá si tratá pre tóte dupa cum se cuvina si de aceea suntemu de multe ori siliti chiaru si acte de mare insemnata a le inre-gistrá in modu sumariu, unele a le atinge in trécatu, altele, care ne pri-vescu mai indirectu, a le si trece cu vederea căte odata pentru publiculu celu mare, insemnandule numai in re-gistrulu memorie si numai unele se petrecu in tóta estensiunea loru in re-gistrulu analelor nôstre, in specialu in diurnalele nôstre.

Avenu acum congresulu electo-ralu, carele e in permanentia, avemu si congresulu ordinariu. Ambe ni atragu atentiunea in mesur'a cea mai mare; cu tóte aceste afaceri politice precum suntu: propunerea financiale a ministrului Ghyczy, proiectul de legea elec-torale si altele de feliu acesta, nu potu că sa fia desconsiderate, pentru ca in astfelu de desconsideratiune s'aru aflá inveluita desconsiderare de interese vitali, cari ne privescu si pe noi asia de bine că pre ori care patrioti.

Dara alte cestioni afara de cele din resorturile memorate óre nu mai sunt, cari trebuie sa ne ocupe in aceasi mesura?

Sa presupunemu pre unu mo-mentu ca cestioniile cele diverse cari atingu afacerile scolastice, dupa natu-ra constitutiunalismului nostru bisericescu, suntu cuprinse sub rubric'a con-greselor si a sinodelor, — si totusi ne mai remane o suma mare de afaceri sociale-economice, cari astepta asia de tare indreptarea atentiunei nôstre spre densele; suntu o suma de afaceri, cari parte sunt imbinante cu cestioni politice, pertratare in diete si in adunari districtuali, dara sunt ierasi altele pre cari le putem si trebuie sa le pertratâmu in reunii, in so-cietăti si chiaru in cercuri private.

Dupa o revista că acest'a, din carea este pré invederatu căte agende jacu pre umerii acelei clase de ómeni,

carea porta titlulu celu magulitorin de intelligentia, credému ca nu se va indoi niminea, ca activitatea inteligen-tiei nostre este asia de copiosa, incâtu-fia-care di, fia-care momentu recere ocupatiunea tuturor membrilor ei de un'a seu de alta cestione din tóte resorturile atinse.

Sa luam acum diurnalistică nôstra intréga in mâna si sa esaminâmu, intru cătu corespunde acelor multifari-re recerintie?

O alta impregiurare. Pusetiunea nôstra in statu inca nu trebuie per-duta din vedere. Dupa legile mai noue in patri'a nôstra compusa din diverse natiunalităti, ne aflâmu inca in procesulu de a ne castigá o pusetiune mai asigurata, de cum amu eredit'o din trecutu. Spre scopulu acestei elup-târi aru fi de ajunsu cându noi ne amu folosí puterile nôstre prin o nesuinit'a spre ajungerea unei tiente. Si asia divisiunea in partide, déca este undeva de prisosu, la noi la tóta intemplarea aru fi.

Ce vedem noii inse? In o parte a presei nôstre si in legatura cu acest'a si in o parte a presei straine vedem titulaturi de cari se potu bucurá altii, romanii ince binesimti-tori, cari au in vedere unu progresu natiunalu in marginile possibilitatiei si legalitatiei, nu se potu bucurá nici de cum. Ocasunile se tragu că de pâru spre a se numi unii „liberali“ si a stigmatisá pe altii de „reactiu-nari“, pentru ce? pentru ca intr'u unu obiectu s'au altulu s'au vediu pre de o parte unele si pre de alta parte alte pareri.

Ori cătu de calme seu mulcomi-torie aru fi simtieminte omului bine-simtitoriu, carele cauta că in tóte tur-bulentile sa si pastreze săngele celu rece, trebuie celu putieni sa se tema de presupunerea ca „liberalismulu“ in-trebuintiatu spre a face pressiuni, fia ori in ce cestione, este unu feliu de terorismu. Unde se vira terorismulu ince, fia ne iertatu a ne dá expresiunea altei temeri, si adeca, ca acolo numai incaps discussiune libera, numai incaps convingere libera si e de prisosu si constitutiunalismulu iera liberalismulu e numai o caricatura seu o masca.

Ca sa incungiuramu risip'a tem-pului cu demonstratiuni, din cari sa se arate care este liberalu si care re-actionari aru fi cu multu mai bine sa cugetâmu la diversele datorintie ce le avemu că inteligintia si in tóte dilele sa ne nisuimus a inregistrá căte o fapta in interesulu natiunalu, fia pre ori ce terenu.

Din unu telegramu aflâmu ca adi-va fi consiliu ministerialu in pri-vinti'a sanctiunârei alegerei de Metro-polit si Archiepiscopu, seversitu aici in Sibiu in Duminec'a trecuta.

Congresulu electivu a avutu luni doue sedintie inainte si dupa média di. In cea dintâi s'au verificatu actele spre substerneala intarirei Archiepi-scopului si Metropolitului nou alesu si in cea de a dou'a s'a statoritu buge-tulu congresului.

Martî a fostu prim'a sedintia a congresului ordinariu, in carea s'au alesu mai multe comissioni, cari au sa pregatesca lucrările pentru sedin-tiele urmatore.

tra celealte parti ale Transilvaniei și pentru pro-vinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri strene pre unu 12 1/2 anu 6 fl.

Inseratele se platesc pentru intâia óra cu 5 1/2 cr. si pentru a dou'a óra cu 3 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Camerile Romaniei suntu con-vocate prin decretu domnescu pre 15 Noverembre in sessiune ordinaria.

Skupcin'a serbescă este convocata pre 8/20 Noverembre.

Sympathie si greutatea de care se bucura numele duclui Decazes, mi-nistrul de esterne, in opiniunea publica din Franci'a, facuse pre republicani a se sili sa-lu atraga in partea ideilor loru, promitiendu-i sustinerea loru cându aru formá mai alesu unu nou ministeriu. Departe de a se lasá amagítu de asemenea lingusiri, ducele Decazes a profitat de ocaziea deschiderei consiliului generalu alu departamen-tului Gironde, spre a desilusioná prin discursulu seu pre republicanii gam-betisti, cari sperau a gâsi in acestu ministru unu organu alu loru. Dlu De-cazes a sustinutu in modu francu se-tenatulu si a aratatu opiniunea sea ca pâna la espirarea celoru 7 ani ai pu-terilor maresialului Mac-Mahon nu se pote résolve problem'a forme de definitive de guvern. Cătu pentru orga-nisarea septenatului prin legi con-stitutiunale acést'a nu se va face in sensulu cum speră republicanii gam-betisti, cari se pregateau de o procla-mare indirecta si definitiva a repub-liciei.

Ne asteptâmu a vedé schimban-du-se limbagiul organelor gam-betiste fatia cu ministrul Decazes, in urm'a acestei deceptiuni.

Consiliul federalu germanu elab-oreză mai multe proiecte de legi de o nouă importanță dupa cum arată-mu si prin revista de alalta-ieri. Unele din aceste proiecte au datu nascere la numerose discussiuni in presa si in particularu. Astfelui proiectulu pen-tru transformarea Banca Prussiei in Banca a imperiului germanu a sule-vat nemultiamiri din partea negotia-torilor din imperiu.

Miscarea electorală din Itali'a con-tinuă in sensu favorabilu guvernului actualu. Insi si ministri au tenu discu-siuri in fati'a alegatorilor loru. Dupa Minghetti veni rendulu lui Ricotti, si celoru-lalți; dilele din urma fuse ministrul de esterne Visconti-Venost'a, care pronunciă unu discursu la Tirano, inaintea alegatorilor.

Se scrie din New-York ca dilele trecute au avutu locu noué agitări si omoruri in Luisian'a cu ocaziunea unei alegeri pentru Congresu. La Jakson au isbucnitu conflicte din cari au re-sultat 4 morti intre cetatienii negri. Negrii au facutu patrole spre a se garan-tă; autoritătile republicane au cerutu ajutoriul grupelor.

— Unu cutremur in Guatimal'a a produs 200 victime.

„L'Italie“ intr'unu articulu de fondu, considera imprasciare carlisti-lorii că forte apropiata; mai alesu in tempulu iernei ce sosește. Dara se intreba care va fi viitorul acestei tieri in care republică nu s'a pututu funda, iera monarchia a primiu is-biri in tóte chipurile. Ceea ce e mai de temutu este anarchia si sfasiările ce aru putea reincepe intre cele-lalte partide republicane, in data ce va dis-paré dinaintea loru inimicul comunu, carismulu legitimistu, care le tienea

intr'unu feliu de armistitiu si espetativa.

Din corespondintele germane si austriace dela fruntari'a Muntenegrului resulta din ce in ce mai multu ca macelulu facut de turci la Podgoriti'a a fostu provocatu de unu faptu de care muntenegrenii nu erau culpabili, si ca acelu tristu masaceru a fostu mai multu resultatulu fanatismului musulmanu. Iéca in ce termini refera "le Nord" despre noile informatiuni:

"O corespondintia vienesa a diarului „Koelnische Zeitung" si o epistola dela fruntari'a Muntenegrului cátro „Augsburger Allg. Zeitung" confirma cu desevársire detaliile ce amu datu ieri asupr'a masacrului dela Podgoriti'a. Corespondintele foiei renane mentionează acésta curioasa particularitate, ca muntenegrenii nu se potu presentá armati la tergulu dela Podgoriti'a, si ca suntu siliti a depune armele loru la intrarea in orasíu, ceea ce probéza bine ca turcii au masacrato nisces ómeni fára arme si cari nu se puteau aperá; „Koelnische Zeitung" conchide inca din acésta impregiurare ca individulu care ucisese unu turcu — omoru care a fostu pretestulu — nu putea fi unu muntenegreanu. Corespondentulu „Gazetei de Augsburg" afirma ca chiaru asasinulu era unu turcu albanezu, si ca crim'a sea avea de mobilu resbunarea. Cei doi corespondenti aducu omagiu energiei desfasiurate de printiulu Nicolae alu Muntenegrului si moderatiunei supusilor sei, gratia căror'a nu s'a facutu nici urma de represalii; dara insista amendoi asupr'a necesitătii de a se pedepsí in graba si in modu exemplariu autorii masacrului, déca voiescu sa calmeze iritatiunea ce domnesce in Muntenegrui si sa evite conflicte. Din acestu punctu de vedere, este de regretatua ca guvernulu otomanu n'a admisu pre consulii europeni a luá parte la angheta; concursulu acestor agenti aru fi inlesnitu lucrarea autoritatilor turcesci si aru fi grabitul pedepsirea culpabililor, si aru fi fostu totu de o data o garantia de sinceritate si de justitia pentru muntenegreni."

Diet'a Ungariei.

Buda-Pest'a 3. Novembre n. 1874.
Siedintia de astazi a casei reprezentative se deschide de cátro presie-

dintele B. Perczel la 10^{3/4} óre. Notari: Wächter, Szeniczey, Mihályi, si Beöthy. Pre fotoliurile ministeriale siedu: Bittó Ghyczy, Szapáry, Szende, Trefort si Paufer.

Se cletesce si autentica protoculu din siedintia trecuta.

Presiedintele anuncie, ca au sositu: petitiunea comitatului Weissenburg pentru oprirea dietelor a acelor deputati cari suntu absenti fára concediu; petitiunea comitatului Cras'n pentru eliberarea preparandistilor si invetigatorilor de servitiu militariu fapticu si pentru sistarea institutiunei inspectorilor scolari. Aceste petitiuni se transpun la comisiunea petitiunaria.

V. Brogyanyi indrépta cátro ministrulu de comunicatiune o interpellatiune in afacerea amovárei comisiunii I Markoth de la lucrările de regulare a fluviului Waag. Interpelatiuriu nu are de a obiectiuná nimica contr'a urmatorului in postulu celui destituitu, a contelui Désasses, inse cettindu literele de destituire prin care s'a amovatu susu amintitulu Markoth si in cari se recunoscu meritele acestui a pentru lucrările conduse de elu, nu putem prícepe de locu schimbarea in persone. Ministrulu e deci cercetatu a respunde, ca ce motive l'au induplecata la acésta schimbare.

Interpellatiunea se va dá ministrului respectivu.

L. Horvath substerne raportulu comisiunei centrale relativu la modificatiunile facute de cas'a magnatilor in projectulu lege de incompatibilitate

And. Schmauss substerne raportulu comisiunei centrale relativu la modificatiunile facute de cas'a magnatilor in projectulu de lege a notariatului.

P. Matuska substerne raportulu comisiunei centrale relativu la modificatiunile facute de cas'a magnatilor in regulamentulu advocatilor.

Tóte aceste raporturi se voru tipari si impartí intre deputati.

Ant. Molnar substerne list'a petitiunilor resolvite de comisiunea petitiunaria. Acestea se voru pertractá in Sambet'a cea mai de aproape.

Primulu objectu la ordinea dilei este raportulu comisiunei economice asupr'a bugetului casei pre lun'a trecuta Octobre. Cas'a primește raportulu. Sum'a respectiva face 83.812 fl.

Dupa acésta se ia la discussiune raportulu comisiunei centrale despre

modificatiunile facute in projectulu legei electoralui de cátro cas'a magnatilor. Se cletesce acestu raportu dimpreuna cu votulu separatu substernutu la § 5 din partea sectiunei I si V. Comisiunea respinge modificarea propusa de cas'a magnatilor cu privire la censulu transilvanu, precându-votulu separatu o springesce.

Reportatoriulu Ed. Szeniczey recomenda spre acceptare propunerea comisiunei centrale.

Bar. G. Kemeny, representantulu votului separatu datu de sectiunea I. analizáza in detaiu deosebirea intre censulu electoralu transilvanu dupa cum s'a statoritu la inceputu in projectulu de lege si dupa cum l'a statoritu cas'a de susu. Oratorulu citéza emise si date numeróse spre a argumentá, ca trebuie sa se compute si adausulu contributiunei de pamant pentru a poté statorí adeveratulu censu de contributiune pentru Transilvania si la alegerile de pâna acum s'a purcesu totu in acestu intielesu. Novel'a electorale nu voiesce sa faca schimbári radicali si in motivarea ei se dice ca pâna ce nu se voru introduce legile de reforma a contributiunei nu va poté urmá nice o modificare si unitate in censu si totusi s'a micusiorat uare censulu pentru Transilvania si s'a facutu o schimbare radicale in trensulu contr'a intentiunei fundamentale a legei. Oratorulu citéza mai departe unu siru de cifre dupa o conscriptiune facuta in diversele comitate din Transilvania, din caré vrea sa deduca, ca totu déun'a s'a computatu si adausulu contributiunei de pamant. Contr'a resultelor unei conscriptiuni ce s'a facutu de curendu in diverse comitate din Transilvania cari resultate s'a publicatu in „Pesti Napló" si „Pest. Ll." oratorulu aduce inainte, ca acele date suntu bine grupate, dara nu suntu folosite cu conscientiositate si rigóre, asiá incátu resultatulu loru nu se poté considerá de decisivu. Oratorulu se demite intr'o esaminare detaiata a cifrelor singurate si se nesuiesce a argumentá, ca consequintiele deduse din acele date nu suntu adeverate. Sa inseamneaza innoirea, termina oratorulu, pentru Transilvania unu votu de neincredere?

Sa cugete fia-care, ca ce intrebare momentuosa ne stà inainte si sa aduca sentintia fára patima. Oratorulu

recomenda votulu separatu spre acceptare.

Ministrulu de interne contele Szapáry combatte parerile antevorbitorului si pledéza pentru propunerea comisiunei.

In urma Cas'a votéza cu 94 contra 67 voturi respingerea modificatiunei si sustienerea testului originalu. Majoritatea acésta se compunea din guvern, o minoritate deakista si din partidele opositiunali, cari au votat aproape cu unanimitate cu regimulu. Opozitia salută acestu rezultat cu eljén-uri entuziasme.

Dupa votare parasí partea cea mai mare dintre deakisti sal'a si sunetulu aparaturui telegraficu nu mai era in stare de a-i aduce din coridoru in numeru corespondientoriu. De ací provení, ca se acceptă propunerea principale a lui Simonyi. Lucrul stă astfelui: Cas'a magnatilor a votat la § 12 alu novelei electoralui, care tractează despre casurile de eschidere a alegatorilor, modificarea, ca cei condamnati la perderea dreptului de alegere si falimentatii, déca intr'aceea voru dovedí prin documente judecatoresci ca si-au luat pedéps'a, respective ca s'a radicatu concursulu, sa fia primiti intr'o lista separata si sa se admita deocamdata la alegere. La acésta mai facu Simonyi propunerea de aditamentu, că sa se dee ascunzeta favorul si acelora, cari nu s'au primitu in listeles electoralui permanente din causa, ca n'au corespusu indatorirei de a solvá contributiunea, si adeca la casu cându voru dovedí inaintea comisiunei electoralui, eventualmente inaintea presiedintelui electoralu, prin carticic'a de contributiune, ca si-au solvá darea. Cas'a mai votă pre langa modificatiunea casei si aditamentulu lui Simonyi.

Acésta fu o victoria a opositiunei — partid'a deakista se preumbărenitenta prin coridoru.

Si a treia óra invinsé opositiunea si acésta se intimplă la modificatiunea casei magnatilor, la care s'a alaturat sectiunea centrale, conformu cărei'a pâna cându codicile penale va face dispusetiuni — se voru eschide toti aceia dela alegere, cari suntu invovati de o crima infamatoria. Aico se reflecta din partea opositiunei, ca atari dispusetiuni se tenu de codicile penale si nu se potu face numai asiá.

Teleszy atrasé atentiu casei si

pasti'a cea cumplita in josu. Neferi citulu vladicu se rostogolí că unu bołovanu pâna in matc'a muresului, unde se cufundă si-si află mormentulu.

Acésta este fára de legea ce s'a facutu in castelulu din Jeciu, pre carea mi-a spus'o mosiulu meu, pre cându eramu copilu, si unu preotu betrânui, pre care abiá lu tienu minte.

Dupa cum-mi nară betrânul preotu Teslovanu, care e mortu, totu astfelui 'mi spuse si fiulu seu preotulu Ioanu acesta tragedia pre cându treceam odata pre lângă Jeciu in lun'a Decembrie 1868, si in anulu 1873, 10 Aprile venindu ambii de cátro Sabiiu. Acestu d. preotu este in viatia, si e rogatu a se declará in sensulu adeverului.

Unu economu betrânui, aproape de 100 de ani, carele murí in 1873, asiá numitu Petrisianulu din Rip'a de Josu, vorbindu cu densulu in 1870 despre bar. Kemény din Jeciu, — 'mi dise: „Dícu unii ómeni nepríceputi ca vremile mai de demultu au fostu mai bune că este de acum, dara n'au dreptu."

Hei! numai eu cátre rele amu apucat! Póte ca vremile de mai nainte o fostu mai bune pentru ómenii cei rei, dara pentru cei de tréba nu!

Noi prostii,* n'aveam atât'a pretiu cátu au boii nostri acum'a, si

**) Sub nume de prosti poporulu in tielege, ómeni de rendu, necarturari.

EGISIÓRA.

Mórtea Metropolitului román Savá II Brancoveanu.

(Urmare.)

3. Samuilu Clainu*) dice, ca mai pre urma i s'aru fi taiatu capulu la Jeciu in comitatulu Turdei.

4. Georgiu Brancoviciu (fratele Metropolitului)**) . . . ca aru fi murit in temnitia.

Patru istorici, patru pareri tare deparate un'a de alt'a. Unulu dice ca a morit intre batái; altulu ca sca-pandu din inchisore a murit preste căti-va ani; alu treilea ca i s'a taiatu capulu la Jaciu; iéra alu patrulea ca a morit in temnitia; si pote dórava mai fi si unu alu 5 séu 6-lea, carele ne va descrie mórtea acestui mare Metropolit in alu 5-le séu alu 6-lea modu — „error varius!"

Nimenea nu pote murí decâtunumai in unu modu si in unu locu.

Nu potu avé deci toti dreptu, ci dórava numai unulu. Care este acum acelu unu unu?

Cá sa avemu pre acelu unulu, căruia sa-i credem, trebuie sa avemu basa, si nu sa credem mai mult unui decâtunui celui-laltu, pentru ca ne mai place parerea lui, séu pentru ca

are unu renume mai mare decâtunui celalti, fiindu ca a scrisu mai multu, séu alte consideratiuni de natur'a acestor'a, ce nu ne indreptatiesc a preferi pre unulu si a desconsiderá pre cei-lalti.

Din incurcatur'a acésta vomu poté esí dupa cum amu disu déca vomu combiná istoria scrisa cu istoria orale (tradițiunea) scrisa in anim'a poporului, si cetita de pre budiele lui. Din combinatiunea acésta vomu ajunge la base — veritas una!

Vou fi cam osteniosu pote — in espunerea traditiunei.

Me rogu de scuse!

O voi insemná pre cátu numai 'mi va fi cu potintia de fidelu.

Asiá :

In tóm'a anului 1862 conveniul cu preotulu betrânui gr. cat. din Topli'a Teodoru Teslovanu. Vorbindu cu acesta despre castelulu din Jeciu 'mi dise: „Fetulu meu, acel'a e unu locasiu a unei faradelegi mari, e blasphematu de Ddieu pentru grozaveni'a ce s'a facutu acolo. De aceea se risipesc. Acolo au omorit calvinii pre unu vladica romanescu."

Si in jun'a mea curiositate stăruindu că sa-mi nareze mai pre largu acésta intemplare, betrânul preotu dise:

„In vremile mai de demultu, cându calvinii aveau tóta poterea in mân'a loru, era unu vladicu romanescu, anume Sav'a. Calvinii au vrutu sa-lu faca

calvinu cu ori-ce pretiu. Sav'a a avutu multa credintia si n'a vrutu cu nici unu chipu sa se faca calvinu, de-si l'au imbiatu cu bani nenumerati si cu cátte tóte. Déca au vediutu ca cu bun'a nu o potu scóte la cale inceputa cu chinuri si batái, bagandu-lu ací*) in temnitia. Ací l'au chinuitu felu si forma, lu scotea in dile de tergu si-lu batea cu vine de bou, si totu-déun'a lu intrebau, ca vrea sa se faca calvinu si sa fia in cinstea de mai inainte? Sav'a rabdá si tacea, si déca dicea ce-va, dicea din s. scripture.

De aici lu dusera la Vinti, unde lu chinuira totu asemenea. Pre urma cum s'a intemplatu cum nu, scie Ddieu, Vladiculu Sav'a scapă, din temnitia dela Vinti si o luă pre Muresiu in susu, bagsém'a sa tréca in Moldova.

Cu tóte ca era betrânui si nepotinciosu, si pre lângă aceea slabitus prin chinuri si batai, elu mergea pre Josu cu capulu golu si cargia a mână.

Cându a ajunsu in Sz.-Regen baronulu Kemény din Jeciu 'lu prinse 'lu duse in castelulu seu, unde lu tienù cátte-va dile, bagsém'a cu cercari că sa-lu faca calvinu. Pre urma dupa cátte-va dile baronulu fára de lege poruncí sa-lu lege fedelestu*) si de pre ferést'a castelului lu aruncă pre

*) Loculu nostru de conversare era Blasiliu.

*) Cu mânil'e si picioarele aduse la spate.

*) Vechi'a Metropolia p. 79 80.

**) Sperant'a Nr. 19 din 1869.

asupr'a proiectului penalu substernutu de ministrulu de justitia intr'una din siedintele trecute. In acelui proiectu se cuprindu dispusetiuni ce stau la culmea sciintiei moderne cu referintia la momentulu in cestiune. Maioritatea respinge in urm'a acestor argumentari modificatiunea casei de susu.

Legea electorale va merge iera in cass'a magnatilor spre a se luă de nou la desbatere.

Situatiunea politica a imperiului germanu.

Su acestu titlu, „Frankfurter Zeitung“ publica unu articlu care va fi cetit u siguru cu unu mare interesu. Acest'a este tabloului unui ansamblu trasu de o mâna sigura si putiu banuita. Noi nu declarâmu numai decâtua că ale nôstre tòte doctrinele si tòte apreciarile ce elu contine. Amu avé óre-care reserve de facutu asupr'a unor'a din ele. Tabloului inse, in intregulu lui, ni s'a parutu ca merita sa fia reprobusu: elu cuprinde intr'unu cadru restrinsu causele măriri imperiului germanu si in acelasi tempu simptomele decadintie sele.

Eata articlulu:

„Metternich si eu, amu duce-o pe spinare!“ dicea dlu Genz, intr'o dicându voiá sa se linistescă pre sinesi, vediendu crapaturile edificiului săntei aliantie cladit u vecinicie. Nu scim, déca asemenea gânduri au venit u si in capulu dlui de Bismark, de dicându inimicu imperiului, cari nu se gaseau mai intâiu decâtua in fundulu socialismului si alu ultramontanismului, s'a aratatu asemenea, prin casulu dlui d'Arnim, si in capulu aristocratiei si alu administratiunei.

Nu este de tagaduitu, ca nouu imperiu este potinte cum elu n'a fostu nici odata; fără indoiela, aru fi o neburia sa pretinda cine-va sa restórne oper'a evenimentelor din 1866, 70 si 71. Sa esaminâmu inse situatiunea, sa studiuu fort'a reale a imperiului, caci este trebuintia sa nu ne inselâmu.

Cu tóta poterea cea colosală a imperiului germanu, nu esista unu statu care sa-i fia in adeveru simpatetic, nici unul pre care aru puté sa conteze la unu casu de nenorocire. Russi'a parea ca va fi unu spriginiu inebranabilu, celu putiu pre temputu cătu va traí imperatorele actu-

dieu me miru cum mai suntemu si cum suntemu!

Astfelii me introduce mosnégulu venerabilu in traditiunea ce urmăza, apoi continuă.

„Pre cându eramu baetanu spuneau betrâni ca unu stramosiu de a lui Chimini'a (Kemeny) acestui'a a omorit u pre unu vladică românescu, pentru ca n'a vrutu sa se faca unitu.“

Pre vladic'a acel'a, dice ca sa-lu fi chiamatu Savu, si ca erá betrânu cătu véculu. Chimini'a, spuneau ca erá pre atunci mai mare preste cei lalți domni, cumu-i unu solgabirau preste prosti si preste biraie. Dommii au vrutu sa faca pre vladic'a unitu că apoi sa se faca si prostimea, dara vladic'a n'a vrutu, si pentru aceea l'au prinsu si l'au dusu la Chimini'a că sa-lu judece. Chimini'a l'a legatu busdugu*) si pre ferest'a cetatieri*) lu aruncă de a dur'a pre côte la vale oblu in Muresiu, — ca pâna mai anu Muresiulu curgea chiaru pre sub côte'a cetatieri, de socoteai ca vrea sa sape sub dens'a si se o aduca in matca.

Dupa ce l'a aruncat in Muresiu, a poruncit strasnicu se nu indrasnésca cine-va a scôte pre vladic'a de acolo, ca-i vai de sufletulu lui.

(Va urmă)

***) A legá busdugu este analogu cu a legá fedelesiu, ad. cu mânila si picioarele la spate.

*) Cetate in gur'a poporului este castelul.

alu. Ei bine! la intâia incercare tialu a refusatu sa acorde aliatului seu o mica satisfactiune in cestiunea recunoscerei lui Serrano; ce-va mai multu, elu facu că refusulu seu sa fia urmatu de publicarea unei corespondintie cu don Carlos, demonstratiune cu atâtua mai neplacuta, cu cătu esistint'a acestor scisori fusese tagaduita de cătra pres'a oficioasa din Berlinu. Nici nu este posibilu că sa nu scie cine-va ca politic'a Russiei pre tempulu resbelului Franciei nu erá espressiunea unui simtiementu platonicu, ci din contra, resultatulu calculelor celor mai interesate. Erá calea cea mai usioră că sa ajunga, fără resbelu, fără silintie si fără pericolu, la desfinziarea tractatului dela Parisu din 1856. Politic'a acést'a a Russiei a avutu unu alu doilea avantagiu fórte preciosu. Prin anexarea Alsasului-Lorenei, Germania si-a facutu din Franci'a unu inimicu permanentu si neimpacatu, care, in tempuri critice, va tiené celu putiu in esieciu jumetate din fortele germane. Russi'a este dura sigura, in casu de conflictu cu imperiulu germanu, sa gasescă in Franci'a unu aliatu gat'a pentru lupta. Cabinetulu din St. Petersburg a dobendit u amendoue aceste mari avantagie: elu a dobendit u tòte avantagiele care resulta din aliant'a sea cu Prussi'a; se voru nasce inse si alte avantagie care voru succede celor vechi: Russi'a va cauta acum pre cătu ii va fi in puterea sea, sa impedece desvoltarea flotei germane; ea nu va permite că Germania sa domine Baltic'a si sa aiba cheile.

Cum stâmu cu cele-lalte puteri mari? Austri'a care are necesitate de pace, se va pazí de a se aruncá intr'unu resbelu, in profitulu unui statu care i-a datu loviturile cele teribile din 1866.

Angli'a, totu atâtua de pacifica, arunca o privire necajicioasa asupr'a portului dela Kiel, si n'a renunciatu la nici un'a din sympathiele sele pentru Danemarc'a. In fine Itali'a aspiră la posessiunea Tirolului meridionalu si a Triestului, ea scie inse ca nu este Prussi'a care dispune de ele; ea n'a uitatu Custozza si Liss'a, si nu se va certa cu Franci'a, aliat'a sea naturale, spre a veni in ajutoriulu imperiului germanu. Din tóta puterile cele mari nu remane dura decâtua Statele-Unite, care, afara de raportele loru amicale cu Russi'a, suntu agasate de dorint'a manifestata de cătra cabinetulu din Berlinu de a dobandi o colonia in America si care nu se jenéza sa invóce doctrin'a lui Monroe fatia cu Germania.

Tabloului nu este mai favorabilu, nici chiaru déca ne intorcemu privilei in partea statelor de mijlocu si mici. Danemarc'a aru fi primitu faptulu implinitu in schimbulu unei concesiuni relativamente modeste, caci nimenea nu se mai gandescă acum a recucerí totalitatea celor două ducate ale Elbei. Din momentulu inse cându Germania lasă in suspensiune esecutarea angajamentelor tractatului dela Nikolsburg, ea incuragiaza pre danezi sa tirigiasca si ei afacerea, si sa rabde pâna in diu'a apropiata séu departata cându Germania va fi in incurcaturi. Alaturi cu dens'a se tienu Svedia si Norvegia. Trei state suntu dura interesate in cestiune, si fortele loru adunate nu aru fi de lepadatul la unu tempu datu. Ce-va mai multu, Danemarc'a se sprigniu pre Russi'a si posedă sympathiele Angliei si ale Franciei. Alte două state, Oland'a si Belgia se temu intr'atât'a de o sporire a potrei Germaniei, incâtua in nisice tempi critici nu s'arū grăbi nici de cum că sa-i vina intr'ajutoriu.

Acést'a este situatiunea esterioră. Care este inse cea interioară?

Ne tienendu nici o séma de atasamentulu care esista in Hanover'a pentru famili'a regale cea cadiuta si pentru socialismu, mai este ducatulu de Posen. Schleswigulu de Nordu, Al-

sasulu-Loren'a (vai! Beneti'a nôstra!), este in fine lupt'a cea de plansu cu catolicismulu care pune pre guvernul in necesitate sa combata simtiementele unei treimi din populatiunea imperiului. Noi credem ca puterea unui statu se mesura dupa gradulu de satisfactiune interioară alu intregei națiuni. Sa nu insistâmu inse asupr'a acestui punctu.

O mare incertitudine despre viitoru domină regiunile nôstre industriale; celu mai micu punctu negru la orizontu provoca nelinisci de resbelu, intocmai că si in tempulu lui Napoleonu I. Se mai intempla inca si casuri uricioase, că acel'a alu dlu d'Arnim. Directamente nu va resulta nimic'a, dura nu este mai putiu si gură ca acést'a este o simptoma caracteristica.

Acést'a nu este o situatiune satatosă.

Ce este de facutu? Relatiunile esterioră din nenorocire nu se modifica indata si pre dintregulu, dupa dorintiele nôstre; si cu atâtua mai imperiosa este dorint'a de pace intru. Ni se va obiectă pôte: Este posibile acést'a, fără că sa se injosescă puterea guvernamentală in fati'a pretensiunilor ultramontanismului? Si noi vomu respunde fără a hesită: Acést'a este de siguru posibilu; este de ajunsu numai că guvernul sa se decida sa urmarăsca solutiunea prin mijlocirea libertăției, iera nu prin măsuri politienești si prin legi exceptiunale.

Totu astfelii este fatia si cu cestiunea cea dificila sociale. Nu vomu dice decâtua dôue cuvinte asupr'a celei mai ardietorie din aceste cestiuni. Lupt'a religioasa, acést'a pretinsa „lupta civilisatrice“, a tienutu destulu de multu că sa probeze ca nu va ajunge la scopulu ce-lu urmaresce pre calea pre care a apucatu. Fia-care sessiune parlamentaria produce noue legi exceptiunale, care probéza necontentu necesitatea de a face si altele. In vanu se reclama contr'a ignorantiei, bigotismului si fanatismului. Ceea ce s'a vediutu din lupta n'a fostu decâtua rezultatulu educatiunei poporului, a unei educatiuni pre care cu premeditare, guvernul o deduse bisericei. Poterea laica nu admite alta organisație pentru scola si pentru educatiune. Si acum statul se mira si se plange ca măsele nu stergh de adi pâna mâne din conscientie loru totu ceea ce s'a pus in ele in cursulu atâtoru ani si ca nu-si intorcu forurile loru interioare că pre o manusia, dupa ordinulu guvernului!

Progresele sciintielor naturale respandisera prin téte clasele societătiei unu indiferentismu crescendu contr'a doctrinelor confessionalismului. Esperientia ne-a aratatu din contr'a ca lupt'a contr'a ierarchiei catolice, Cultur-Kampf, n'a avutu de rezultat decâtua renascerea si rensufletirea fanatismului si intolerant'a passioniloru contr'a căror'a sermanulu „vechiu catolicismu“ este absolutamente imponente, cu tòte privilegiurile cu care-lu impresora.

Déca voru dura sa iesa din impasulu in care se afla, nu este decâtua o esire, un'a singura: Complect'a separatiune a statului si bisericei, si prin urmare a scólei si bisericei.

„Le Siécle.“

Despre România.

Diurnalistic'a europena se ocupa de unu tempu incóce seriosu cu România. In cele urmatore reproducem u dupa Pressa din „Le Constitutionnel.“

Ieta ce dice acestu organu:

„Se spune, de cătu-va tempu, ca România voiesce a se declară tiér'a independenta, sfaramându legaturile cari o unescu cu Turci'a. Ce-va mai multu, din raporturile de cordialitate ce esista intre poporul român si celu serbu, din relatiunile de buna

vecinatate pre cari printii celor done tieri le-au stabilitu intre ei, s'a voită a se conchide ca România si Serbia a incheiatu o alianta ofensiva, cu intentiunea de a pune focu orientului si a mosceni ele pre „omulu bolnavu.“

„Amu espusu in mai multe renduri, in acestu diariu, evenimentele si situatiunea tierilor dumarene, si decalectorulu voiesce a-si aduce aminte de ceea ce amu disu in asta privinta, ne va fi lesne a demonstră ca sgo-motele mentionate mai susu suntu cu totul neintemeiate. Si mai intâiu ce interesu practicu aru avé România că sa turbure pacea lumei si sa se separe cu violentia de Turci'a. In momentul de facia ea este o tiéra independenta, cu cea mai mare parte din atributele suveranitatiei. Nu prea vedem ce aru avea de câscigatu dintr'o ruptura cu Turci'a. Fără indoiela, in mai multe renduri Turci'a, reu consiliata, in locu de a recaută amicitia poporului român, a credutu de datoria sa se opuna desvoltării si reformelor sele. Dara români totu-déun'a au avutu sperantia de a acceptă si de a speră; in cele mai rele dile din istoria loru, ei n'au perduțu confinti'a in ei insisi si in justiti'a lumei civilisate. Grati'a acestei bune atitudini, neintilegerile cu Pórt'a au fostu apligate fără sgomotu, fără a se atinge pacea lumei si totu-déun'a in favoarea drepturilor loru legitime.

Ieta astazi unu nou punctu negru, cum se dice, par'ca apare la orizontul politicu alu celor două state. Toti cei cari au urmatu cestiunile de politica generale cunoscu cele patru capitulatiuni incheiate odinioră intre suveranii moldo-valachi si sultani. Aceste capitulatiuni proclama pre România si Moldov'a că state independente, ele le recunoscu unu teritoriu cu totul deosebitu de imperiului otomanu, le garantă o autonomia absoluta, adeca dreptulu de a-si dă tòte legile de dreptu privat si publicu; ele le asigura dreptulu de a alege, dupa cum intielegu ei, pre printii loru domnitori pre cari sultani suntu tienuti a-i recunoscă fără opositiune; ele le mai asigura inca dreptulu de a incheia tractate, precum si dreptulu de pace si de resbelu si fără sa aiba a dă séma sublimi Porti de actele loru; ele le garantă, intr'unu cuventu, tòte drepturile de suveranitate interioara si esterioră.

„Acesta conventiuni sinalagmatice demonstră pâna la eviden tiacomplect'a suveranitate a principatelor, probându totu odata — cum fórte bine dice memoriulu adunării valache din 1857 — ca principatele n'au tractat cu Pórt'a si n'au cerutu protectiunea sea de cătu pentru a garantă mai bine suveranitatea loru. Resulta fórte naturalu din acestea ca relatiunile României nu potu fi regulate de cătu prin conventiuni directe cu cele-lalte state. Ne putemu dura intrebă astazi, pentru ce Turci'a s'arū formalisă cându români revindeca dreptulu de a regulă in libertate raporturile loru comerciale prin conventiuni cu statele vecine.“

„Cine uséza de dreptul seu nu leséza pre nimeni“ este unu principiu de dreptu internaționalu că si de dreptu privat.

Pórt'a, e adeveratu, opune guvernului din Bucuresci propriile sele tractate de comerciu, in cari se afla clausul'a ca aceste tractate voru fi aplicabile si principatelor. Dara acesta trasatura de condeiu a cancelariei otomane e de ajunsu óre că sa anuleze unu dreptu vechiu si formalu, inscris in tòte capitulatiunile turco-române, recunoscutu si proclamatu in mai multe renduri de sultani, totu-déun'a respectat de Europa cu care români au incheiatu numerose tractate si conventiuni? O asemenea doctrina aru fi contraria creditiei angajamentelor internaționali. Vediendu inse ca argumentul nu este cătu-si de pucinu favorabilu pretentiunilor sele, Pórt'a

a cercat sa pună în indoiela chiaru autenticitatea capitulatiunilor române; sistemul speciosu, de către aru fi astfeliu. Validitatea capitulatiunilor interesă pre sublim'a Pórtă numai pucinu cătu si pre români, căci ele constituie singurul titlu alu Turciei in ceea ce privesc plata tributului, pre cătă vreme pentru români ele nu suntu singurulu titlu ce potu invocă in sprijinul drepturilor lor de suveranitate. E de ajunsu a studiu istoria seculelor trecute spre a demonstra ca nici odata tureci n'au cucerit cu armele principalele dunarene.

Pre lângă acestea, nici nu e de trebuita a ne urcă asiá susu in istoria spre a probă validitatea capitulatiunilor. Ele au fostu citate de insesi Pórf'a in tractatul dela Adrianopoli. Textul loru e inscris si in mai multe harti-sierifuri. Mai multu inca, in tractatele sele cu Russi'a, Turci'a recunoște independentia teritoriului romanu, declaratu cu totulu deosebitu de teritoriul turcu. Acelasi faptu e recunoscutu de Pórtă la conferintele din Parisu, căndu cere că delta' Dunarei sa se anezeze la teritoriul imperiului iéra nu la alu Moldovei; in fine, in circular'a sea din Iulie, 1856, Pórtă dîce ca Europ'a n'a recunoscutu pâna atunci principalele că parte integrante din imperiul otomanu.

Cătu despre dreptul specialu alu Romaniei de a regulă in libertate relatiunile sele comerciale cu cele-lalte state, ea lu a exercitatu totu-déun'a. Ea a incheiatu mai multe tractate politice si de comerciu cu Khanii Tatariloru, cu printii Ardealului, cu regii Ungariei, cu regii Poloniei si imperiul Germaniei, si, in tempii moderni, cu mai multe din puterile garante. Ea a incheiatu cu Englter'a, in 1588, unu tractatu de comerciu; cu Rusi'a, tractate de alianta in 1710 si 1711; cu Austri'a mai multe conventiuni, din cari cele mai importante suatu: conventiunea de estradiune din 1843, si aceea pentru junctiunea drumurilor de feru din 1874. Si, in tóte aceste casuri, Pórt'a nu numai ca n'a reclamatu contr'a acestor acte de adeverata suveranitate, dara vedem ca in 1588 insasi Pórt'a recomenda pre ambasadorulu reginei Elisabet'a a Engliterei suveranului Moldavie. Sa amintim, cu acésta ocasiune, ca in teestulu originalu a tractatului turco-russu dela Kuciuc-Kainargi, din 1774, suveranii Moldovei si Valachiei suntu numiti: „sovrani de due principati.“ Sa adaogâmu in fine ca in negotiările pentru pacea dela Carlovitz, in 1699, sublim'a Pórtă a recunoscutu deplin'a independintia a principatelor. Căci, la exigentiele pârtilor contractante, Austri'a si Poloni'a, dintre cari cea dintâi cerea intinderea teritoriului seu pâna la Dunare, pre căndu cea de a dou'a cerea Moldova, Pórt'a respuse „ca ea nu putea sa instraineze nimicu“ „din aceste teritorii, cari nu fusese cucerite cu sabia, si cari, prin urmare, erau libere.“ De atunci Austri'a a recunoscutu si ea acésta conditiune a principatelor, pre căndu se negoziá pentru pacea dela Passarowitz (1718) si căndu ea repetă cererea de cedare a Moldovei si Valachiei motivând'o pre acésta „ca Pórt'a otomana nu eră de cătu protectórea iéra nu suveran'a acestor două principate.“

Astfelui, dupa testulu capitulatiunilor, că si dupa antecedentiele istorice, România constituie unu statu suveran si prin urmare liberu de a regulă, fără vre-o ingerentia din partea Turciei, relatiunile sele de comerciu cu cele-lalte state. Turci'a nu va putea gâsi nicairi o renunciare espresa séu tacita a Românilor la exercitiul acestui dreptu, si de acestu dreptu, România uséza astadi.

Astfelui fiindu situatiunea, in ceea ce privesc tractatele de comerciu, se pote sperá ca marelle puteri cari au

garantatu autonomia României voru binevoi sa sprijine drepturile sele pre langa cabinetulu din Constantinopole, si ca acesta petrundiendu-se de legitimitatea reclamatiunilor române, in cele din urma nu se va mai opune că români sa reguleze directu cu cine suntu in dreptu interesele loru comerciale.

Pre de alta parte, conduit'a guvernului din Bucuresci, in ceea ce privesc fidelitatea sea pentru capitulatiunile cari léga pre România de sublim'a Pórtă, este cu totulu corecta si leale. Din căte afilarâmu, resulta ca nimenea nu se gandesc in Principate a turburá liniscea Orientului nici ordinea de lucruri stabilita, bine intielesa, din parte-le, ómeni de statu dela Constantinopole, trebuie sa recunoscă in fine ca România e o tiéra independenta si autonoma, avendu dreptulu de a se administrá cum intielege ea si de a regulă in libertate afacerile cari o privescu.

De lângă Alb'a-Iuli'a in Octobre 1874.

Cetindu in numerulu 70 a. c. alu „Telegrafului Rom.“ unu articlu din Bradu Zarandu scrisu de dlu prof gim. Georgiu Parau, me luă o neliniște, si cu atâtua mai tare, căci recugetându la multe fapte impline, acelea 'mi demustrara in unele laturi chiaru contrariul asertionilor séu sorgintilor de ingrijire si temere a d-sele.

Dlu corespondinte indata la incepulum articlului seu se légana pre valurile multilaterale a „materialului discutaveru“; le insira pre tóte si desirându-le iéra, că unulu carele se tiene pote de tagm'a preotiesca se apuca de cele spirituale, si anume de biserica si administratorii ei. Dupa ce face definitiunea bisericei, arendu, ca prin trens'a intielege pre administratorii ei, vorbesce despre preotimea din tempurile vechi, cum adeca aceea preotime forte putienu pregatita au facutu natiunei române „servitiele cele mai mari“, cum mai depare religiunea si natiunalitatea prin mai multi seculi „plini de vicisitudini“ ni s'au pastrat mai numai priu preotime; si acésta au potutu sa infrunte cursele inimice, si sa conduca pre fiii sei sufletesci intracolo, că sa remâna fideli si adicti bisericei si natiunei loru, si totu de odata aréta si modulu prin care a potutu preotimea vechia face acele servituri bis. si natiunei.

Fatia cu „modulu“ vreau sa aducu aminte dlu corespondinte ca: nu numai „reverinti'a, pietatea séu dôra increderea“ ce au nutritu poporul romanu fatia cu fetiele bisericesci, bă chiaru nici singura „credint'a cea firma, religiositatea si moralitatea“ n'au fostu si nici ca aru fi potutu fi singurii motori, cari sa opugnedie calamitatile si pericolele ce amenintau pre acele tempuri natiunea si biserica româna! — Dovéda la acésta ca natiunea in tempurile trecute — si perdu pre cei mai bravi fii ai sei, — iéra biserica fu atâtua de tare insielata, incâtu se desbină in doue confessiuni, care desbinare fù isvorulu mai a tuturor retelelor cari de atunci încocé bantu si bantue astadi in unu gradu mare natiunea insasi; ci pre lângă „motorii“ enumerati de dlu corespondinte, preotimea nôstra din trecutu simpla si fără sciuntia — si avu meritulu de a face natiunei si bisericei acelea servituri ajutata de tristele si totusi norocosele impregiurări, ince cari se aflau acelea, si anume: catolicismulu de o parte, reformatiunea și protestantismulu pre de alta parte luptau intre sine că sa smulga pre românu dela credint'a sea cea vechia, si sa-lu unescă cu sine; resultatul fù dupa proverbialu: „inter duos litigantes tertius gaudet, — căci catolicismulu magulí pre românu cu unele donatiuni si favoruri neinsemnante, ba

tramise si din fii natiunei române pre unii sa studiedie pre la facultăti mai indepartate dupa ce i trase la unire. —

Protestantismulu de alta parte ne traduse cartile bisericesci in limb'a nôstra, toti cu intentiunea de a ne trage la ei; dara intr'aceea tempurile resbóielor si a frecările intre regi si principi, cari numai incetau le mai dedeau si de lucru adversarilor nostri, incâtu mai uitându-si ei pre căte unu momentu de planulu celu infernalu, mai cu tempu slabindu-le puterea căndu la unulu căndu la altulu, nu posdeau spre norocirea nôstra destula seriositate in esecutarea acelui, si asiá românulu cu biet'a sea preotime — si potea vedea de credint'a si roaciunea sea. —

Catu inşa fatia cu impregiurarea ca: vocea cea farmecatória si sănta a preotimei din trecutu astadi numai pote strabate la inimile creștinilor, si a perduto farmecul etc. amintescu dlu coresp. ca si aceea voce a preotimei vechi inaintea crescinilor de pe atunci iéra timpul o a ajutat; precum singuru dice, ca in trecutu erau timpurile ne linisite si inimicii poporului nostru la culme cu cursele si apesarile loru, — da! intr'adeveru timpuri negre, cu lupte continue incatu bietulu tieranu nici nu mai scia unde sa-si mai mute cas'a pe dealuri, intre paraie ori sa se duca in intunereculu poduriloru că sa nu-si mai verse sângele pentru ambitiunea si de multe ori tiranismulu strainilor. —

Si óre ce avea bietulu romanu sa faca in acelea impregiurări? — Oftă si se rogă lui Ddieu sa-lu mai scape si pe elu de nevoi! Iata unu motivu tare, o circumstanta carea radică vocea preotimei la valórea ce i-o atribue dlu coresp. si carea a si avuto.

Vedi bine in acelea timpuri nici coruptiunea nu si a potutu intinde radecini, pentru-ca scimu ca coruptiunei i trebue timpu linisitul si liberalul, că si buruienei că sa se estinda. —

Dar' apoi cautandu bine la timpul de adi, la spiritulu celu liberu, la inaintarea in cultura cu, si fără sistemul si comparandu-lu cu tempurile trecute, de către ne vomu uită la tóte schimbările bune ori false, dieu nu ne vomu miră de tactic'a poporului preste totu si in specie de tactic'a poporului romanu de adi, care a inceputu a se simtă descatusiati si liberu. Singuru poporul se pare ca simte ca au sburatu tempurile bigotismului si cautandu la superiori sei, si vediendu ca si elu e recunoscutu legalmente de cetatianu cu aceia si cu tóte celealte popore portandu de asemenea greutătile tieriei, e respectata si asigurata de către lege si personalitatea si proprietatea lui, vediendu tóte aceste aru inaintă bucuros, dar' calea spre inaintarea lui inca nu e din destulu pregatita. Nu! caci pe lângă nefavorulu timpului in produce mai lipsese si instructiunea cuvenita. Ast'a desi cam cu sfiala dar' trebue sa o recunoscem, pentruca instructiunea ce se da in scólele de pe sate in locu de a lumină poporulu, pe multe locuri mai multu lu strica. — Amu auditu in mai multe comune jalbindu-se poporul ca: de vro câtiva ani totu platescu la bani la dascali si totu nu s'au alesu baremu cu unu copilu care sa scie ceva, si sum siguru ca in cele mai multe comune lucru sta asia, in Zarandu inşa totusii astfeliu de casuri suntu acum mai rare. — Apoi mai adauge dle coresp. si impregiurarea ca poporul nostru avendu a suportat atatea greutăți publice, de multe ori se nacajesce, injura si-si uita si de po-pa si de biserica. — (va urma).

Varietati.

* * Esclentia Sea dlu ministru Geor-giu Bartal, cu ocasiunea caletoriei sele prin

districtulu Cetaciei de pétra (Kövár) a datru pre séma scólei gr. or. din Secatul'a 50 fl. v. a. pentru cari, in numele comunei bisericesci, se aduce de către parochulu nostru de acolo Basiliu Buzura inaltului darutoriu cea mai profunda multiamita publica.

* * Adunare scaunale se va tiené in Sabiu Joi in 12 Novembre. Intre agendele acestei adunări este si alegerea deputatilor la confluxul universitățici.

* * Comunicatiunea directa intre Vien'a si Constantinopole. Ni se comunica, ca septembra trecuta a avutu locu in Bucuresci o conferintă pentru insintiarea unui serviciu direct pentru persoane si marfuri intre Vien'a si Constantinopole via Crocovia-Lemberg. Romanu-Bucuresci, indata ce navigatiunea vaporeloru accelerate pre Dunare va incetă, pre tempulu de iernă. La acesta conferintă au luat parte delegati tuturor drumurilor de feru interese, precum si doi reprezentanti ai cailor ferate turcescă. Conventiunea s'a incheiatu dejă sub reservă aprobarei directiunilor respective: Prin inintiarea acestui serviciu spre a face concuriu comunicatiunei dejă esistinte, Vien'a Podvolocysca-Odessa-Constantinopole.

* * Datorile Russiei. Eata unu estrasu alu „Revistei financiarie“: La 1 Ianuariu 1875, datorile imperiului rusu, se voru urcă la: 93,553,000 fl. holland, 87,326,388 lire sterlingi si 927,985,000 ruble, se intielege de către tablou nu se va schimbă.

Raportu comercialie.

Sabiu 6 Novembre n. Grău 4 fl. 87 xr. frumos, 4 fl. 53 xr. mestecatu, 4 fl. 20 xr. qualit. infer.; secară 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — orzul fl. 3; ovesu 1 fl. 53 pâna 1 fl. 80 xr.; cuceruzu (porumb) 2 fl. 93 xr.; cartof 1 fl. 8 xr. galăt'a austriaca.

Câneap'a — fl. maj'a.

Linte 6 fl. — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paine lungi 60 xr., securte 50 xr., maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr.p., de porc 28 xr. Ursorea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Octombrie (6 Nov.) 1874.

Metalicele 5%	70	35
Imprumutul national 5% (argintu)	74	35
Imprumutul de statu din 1860	110	—
Actiuni de banca	989	—
Actiuni de creditu	237	75
London	109	85
Obligationi de desdaunare Unguresci	78	—
" " " Temisiorene	77	25
" " " Ardelenesci	74	75
" " " Croato-slavone	79	50
Argintu	104	25
Galbinu	5	23
Napoleonu d'auru (poli)	8	86

Celu mai nou si mai mare depositu de orológe in Sabiu.

la

JOHANN BUSCHEK

orologieriu,

Ulița Cismadiei Nr. 46 vis-a-vis de Hotelulu: „La Coron'a Ungariei“.

Recomenda orológele sele de auru si argintu de I calitate, de Genf, alese personalmente si probate prin oficiu, cu garantia de 1—2 ani.

Orologie de argintu cu căte fl.

13, 14, 16, 18, 20, 24, 26, 28, 30—40.

Orologie de auru cu căte fl. 28.

30, 32, 34, 36, 40, 45, 50, 60, 70—150.

De I calitate orológe cu pendul, o decore pentru ori-ce locuinta cu căte fl. 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 44, 46, 50, 60, 70—150.

Orológe de biroului francesu, de marina si deseteptorie (Wecker) etc.

Lantiuri de auru si argintu, probate prin oficiu si adeca: Lantiuri de argintu cu căte fl. 3, 4, 5 pâna la 12, de auru: Lantiuri de gâtul cu căte fl.

32, 34, 36, 40, pâna la 80 si 150.

Reparaturele se facu dupa modelul celu mai nou solidu si cu garantia de unu anu.

Pretiu curinte mai detaiatu gratis et franco.

(17—20)